

лимантозе и ~~последи~~ врезије, налазимо пред већим одељцима две три странице
текста, такозвани аргументум. Нијето само укратко изложена садржина одељка
који долази; то је плански напрт рада и плански ход писца до крајње слике или
закључка који плански преводи у аргументум наредног одељка, односно у сам оде-
љак. Ако неко прочита дватри аргументума унапред, он стиче сугестију, безмало
суд о делу, осети које категорије је књига по смислу и по литерарној вредности.
Чувени писник Милтон, Седамнаести век, истакао је у приступу својој поеми
Изгубљени рај страхопштовање и одговорност пре^в својим аргументумом, и када
је већ сјајно довршио то класично дело о проблему бунтовништва у васионах, ни-
је скинуо оне редове ~~и~~ одговорности пред планским задатком, сакојим је помагао
у тежак рад и стигао до високе заслуге и славе.

Кроз малу анализу пронесен, штаје у писцу
процес аргументума.² Пре приступања материјалу, аргументум је психолошки³ ~~помажет~~
јасна жеља пишчева да дело сатвори и руководна нада да ~~не~~ сатворити. Тада момент
се затим дели у инрелектуални и морални поступак. Писац расматра материјал као сировину и покушава прву његову организацију. Затим долази омеравање имања и немања у писцу, у смислу потребних знања и искустава, и у смислу диференцијираних енергија за обраду материјала и за сврху дела. Дотле иде инрелектуални поступак за план; ~~који~~ види се није ни лак ни брз. Много се дело већ ту склони или дегенерише. Затим долази морални диктат из плана. Прво, најпреважнији значи обавезу; друго, обавеза наређује дисциплину, треће, дисциплинаје већана комбинација енергија или дисциплине уопште нема. На крају, тада план, тада аргументум, значи гарантију писца, у коју улазе као јемчи пишчеве способности и његова честност радника. О честности писца-радника веће је говорио у својим литељарним студијама познати руски писац деветнаестог века д. И. Писарев.

Понављамо: тако строго схваћени и рађени аргументи не стоје само пред делима, рецимо, историским, лингвистичким, философским, него и пред поемама чим неки став улази у крупнију проблематику човечанства или природе. Писац — тако је некада било — мора гарантовати да читалац мора ~~некакво~~ добити сугестију. Нема пусте слободе на онда кад своју

књигу пишеш коју, ~~који~~ рекао би имаш право да отиснеш на добру или пону срећу читасна. Немам то право; дугујеш читасну претходни аргументум, план, који открива суштину рада и дела. У новија времена аргументум је прилично погребен. Арже га се и данас нарочито добри писци историјских портрета и још више, они писци историја књижевности који нису узалуд примили у своје образовање и класику. Такав један аргументум, пред одељком о некој књижевној епохи, то је — ~~не~~^{ако} рује писац ових редака — то је ~~ознака~~ за студента и за сваког читасна који чита да би разумео и научио и примио ~~и~~ ствар темељно.

Питамо се сада: како је тако са својом књигом, ~~зар~~ не дугује план рада и обавезу часности и онај који с тубом књигом, и с књигом светске вредности можда, чини ~~што~~, при мало дубљем размишљању, значи управо невероватну смедост и невероватан експеримент. Прво интимно питамо преводиоца морало би бити: ~~Како~~ смеш и су чим смеш. Доистакнуто! Доиста, колико писана, одмерања, дисциплине дугује онај неко који "преводи". Господина реч за сваког књижевника и језичара, који одједаред рукама дочека оно што је дотле ~~две~~ само духом и очима пратио. Дочека у руке, и међа боју и звук; структуру језичког израза и стила; имитује темперамент писца; и усуђује се, понекад мора ~~да~~ да се усуди да оној речи која у оригиналу носи главни симбол, даде замену речју која по вредности није оно што реч оригинал, а не може у преводном језику да створи оно ~~што~~ чега нема. Реч климат, на пример, у једном језику је психолошки термин, и у једном роману на том језику главни симбол; а у преводном језику једно није, а друго не може да буде. Мора се дакле не превести него заменити; а замена је у том случају акт одговорности; а одговорност та има да проле ~~из~~ кроз интелектуални и морални део аргументума. Морални момент у ~~из~~ аргументуму изузетно је тежак, јер преводилац чини, евентуално, рђаву услугу на две стране, и компромитује себе као књижевник на две стране. И врло ~~ако~~ се деси и једно и друго, јер је таква природа саме ствари. Онај француз, Рус или Енглез писац оригинал, шта друго може него да верује у лојальност преводиоца. Читаоци који примају превод, шта друго могу него да верују у лојальност преводиоца. Дакле верују у аргументум. Међутим, преводилац понекад и не хаје за аргументумом. Не само да га не исписује и не штампа него га и не изради и не проживи га. Да га проживи, појавио би се бар од времена ~~навреме~~ и пред преведеном књигом, кепо изложен ~~некој~~ наштампан. Писац ових редака смеш се сад, мало мисело, и читира у себи дечју песму: Да ме метне ко за краља — ја бих отпочео обичај

штампаних планова аргументума пред преводима крупних класичних светских дела. случајеви својевољства, Разредили би се онда разни саки, трудећи, тривизализирања извитечавања темперамента писца оригиналa. У оригиналу стоји: И баронет је почeo да пије са фармерима — са нагласком логичним, наравно на речи фармер, преводилац каже: баронет шема с фармерима. Чигледно логички нагласак је премештен самовољно, а писцу оригиналa је подметнут натурен израз који у ~~неком~~ свом делу није никада употребио.

Преводиочев аргументум имали би у првој ~~кеговој~~ фази да припреме директори ~~из~~ преводне књижевности, они који бирају дела за превод и организују рад око појаве неког класичног дела. Доказак ~~избор~~ великог дела у туђу земљу и у туђи језик, морао би бити спреман и спремљен. Морад ~~да~~ би тај доказак дочекати превод ~~једне~~ или две три књиге које тумачи или снимкају време друштвено стање политичку атмосферу којом одишадело. Велико дело једног народа ~~из~~ је живо дрво, то није стуб на којем стоји написано: поклони се и обиди. Чимеје код нас спремљен ~~шпански~~ класични роман Дон Кихот. Ничим. Нити му ~~ко~~ види гране, нити чује шум. ~~ко~~ спомиње изреке, но незаборавно зна ситуације из те бесмртне књиге живота ~~самог дарца живота~~. Мало сасвим мало њих. За остале, то је стуб директабла. Од директора добро припремљено велико ~~дело~~ улило би у преводиоца, што би рекао владика Раде, "електризам". ~~Са превољем~~ ~~дом~~ својим не би улазио у штампанију књигу, него у област велику област живота. Вегов аргументум ~~који~~ скоро никада не би разликовао од аргументума писца оригиналног дела. ~~који~~ Топлижеља и топла руководна нада. ~~који~~ Ресматрање материјала ~~који~~ тиме што ће преводилац цело дело пажљivo прочитати пре него што ~~својјако да~~ је дalo читачу раге. ~~који~~ једну реченицу дарне рукама, ~~који~~ студија над фабулом, над карактерима, ~~који~~ темпераментом писца оригиналa, над психологијом језика онога доба. ~~који~~ Вачун о свом имењу и немању. ~~који~~ Још једаред темперамент писца, кроз стил и језик, и чување тог темперамента као што се чува крв у живом човеку. ~~који~~ Понто ниједан превод не може све, изнети у плану штапреводилац према своме преводилачком ~~изборничном~~ могућству, може нарочито изнеговати, и хоће нарочито да изнегује, и тако ујамчи бољу снагу и топлину превода. ~~који~~ ~~који~~ ~~који~~ ~~који~~ Утврдити свој преводилачки однос према писцу оригиналa, психологички и лингвистички, и са страхопонтовањем чувати тај однос. ~~који~~ Најзад: штампати тај план тај аргументум, ако се ~~ради~~ о великим класичним делу.... ~~који~~ Рђамо се на овом месту легенде да је над Александром Великим, кад је пролазио

пустишу Египатску круживо јати птице и кречтало чим би Александар изгубио
прави пут ка оази Сива. Напиши преводиоче великог дела, план, и он ће кречтати
чим у пустини туђег живота и језика померију путању.

Преводи са аргументумима могли би код нас почети
са позоришном преводном књижевноту. Зато да будемо кратки што јетамо Шекс-
пир и Молиер, и зато што је позориште најмоћнија маке књижевних учинака на
све слојеве народа. Ленгин је написао наједном месту: Религију код на-
рода треба да замени уметност у првом реду позоришна уметност. Ленгин је био
светски дух и знао да религија кад је оно што треба да је значи високу ети-
ку, а позоришна уметност кад добро бира шта ће говорити такође је висока етика.
Ради велике класичне драме, ради позоришта, ради будућих преводилаца, завршавамо
чиме смо почели: некле год нема плана који ће сабрати све енергије и који
ће бити обавеза части, дотле нема мора у раду, дотле преводна литература нити
је литературанити је култура.

Исидора Секерлес